

3. 7. 35.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

5896473

Družinski
tednik za
slovenske
izseljence

LA VIDA ESPIRITUAL

Revista Semanal

A VIDA ESPIRITUAL

Revista Semanal

THE SPIRITUAL LIFE

Weekly Rowlew

10 centavos

BUENOS AIRES

5 — I — 1935

DUHOVNO ŽIVLJENJE

Ustanovitelj in glavni urednik: Josip Kastelic.

je splošno kulturna slovenska izsejenska družinska revija in izhaja tedensko.

Urednik SLUŽBENEGA VESTNIKA Slovenske katoliške misije za Južno Ameriko: Vsakokratni odgovorni izseljenski duhovnik.

Urednica ŽENSKEGA VESTNIKA: Marija Vodopivčeva, Rosario.

Urednica NAŠEGA MLADEGA RODU: Krista Hafnerjeva, učiteljica, Jesenice na Gorenjskem, Jugoslavija.

Dopise in vsa vprašanja in sporočila, ki zadevajo vsebino lista pošiljajte, prosimo, na: Uredništvo Duhovnega življenja, Avalos 250, Buenos Aires, Rep. Argentina.

Telefon uredništva je: 59 Paterna 3919.

V upravnih zadevah, to je zlasti glede naročila, plačila in oglasov, se obračajte, prosimo, na: Upravo Duhovnega življenja, Rio Bamba 562 Buenos Aires, Rep. Argentina.

Telefon uprave je: 47 Cuyo 0275.

Osební obiski v upravi: za sedaj vsak dan, od 15. do 16. ure.

Naročnina znaša:

- a) Za Republiko Argentino in vse ameriške dežele, vključeno Severoameriške Združene države in Kanado, letno \$ 5.-- v/n (arg. pap. pesov), milreis 20.--, severoameriški \$ 1.50, uruguajskih pap \$ 3.50, čilenskih \$ 35.--.
- b) Za evropske in vse ostale države: letno \$ 6.-- (šest argentinskih pesov v papirju), ali Din 70.--, francoskih frankov 25.--, Lir 20.--, mark 4.50, holandskih gold. 2.50, šilingov 10.--, šterling 0.35, belgijskih frankov 35.--.

Da sleheraemu omogočimo naročitev našega lista, sprejemamo na račun naročnine vsak znesek, tudi če nam ga pošljete v znamkah in bomo pošiljali naročniku list dva meseca za vsak plačani peso.

Naročnino je najboljšje nakazati v argentinskih pesih m/n, bodisi v priporočenem pismu, bodisi potom bančnega čeka "sobre Buenos Aires", ali s poštnim girom, ne pa z bančnimi čeki, ki se glasijo na tuje valute.

Še ugodnejši način pošiljarja naročnine objavimo, ko bo Uprava korakoma organizirala zveze z dotičnimi deželami. Za danes moramo že sporočiti za:

(Nadaljevanje na 3. str. ovitka)

LA VIDA ESPIRITUAL

BUENOS AIRES. ARGENTINA

Redacción: Avalos 250, U. Telef. 59 (Pat.) 3919.

Administración: Rio Bamba 562, U. Telef. 47 (Cuyo) 0275

Slovenski ženski dom

Da damo vrsti člankov o najvažnejših vprašanjih izseljene Slovenke povdarek kakor ga zaslužijo, prinašamo naš današnji članek namesto v ženskem vestniku na uvodnem mestu **Duhovnega življenja**. Kar smo storili tudi zato, ker vsebuje vrsto misli, ki smatramo, da niso važne samo za izseljene Slovenke, marveč na svoj način tudi za celokupno slovensko izseljenstvo, čeprav govori in razpravlja naš pričujoči članek samo o slovenskih izseljenkah, kakor je razvidno že iz naslova.

Pisani so ti naši članki iz vidika, da tvorimo izseljene Slovenke neko celoto: 1) Slovenke smo, 2) izven domovine živimo, 3) redno smo pohlevnih, kakor običajno, pravijo, nižjih poklicev, 4) za starost smo vsevprek nepreskrbljene, navadno prepuščene pomanjkanju in dostikrat — beraški palici, 5) združene, strjene bi si lahko pomagale in naredile svoje življenje že danes znosnejše, komodnejše, vsestransko bi se lahko že danes dvignile, posebno pa bi si pomagale za starost.

Ta naša posebna ženska ustanova — povdarjamo — bi splošni slovenski izseljenski skupnosti nikakor ne škodila, bi njene moči ne cepila, marveč bi ji bila v korist, ne samo zato, ker je za skupnost dobro, če se njenim posameznim članom dobro godi, marveč tudi zato, ker bi mogel in moral Slovenski ženski dom tudi sodelovati z drugimi splošnimi izseljenskimi dobrodelnimi in samopomočnimi ustanovami.

Prav posebno moramo ob tej priliki povdariti, da iz Slovenskega ženskega doma ne mislimo izključiti naših slovenskih **žena in mater**, marveč bomo že v kratkem videli, da bi bil Slovenski ženski dom prav zanje posebnega pomena, saj ima tudi ime Slovenski **ženski** in ne dekliški dom, čeprav bi seveda na drugi strani tudi neporočenih deklet nikakor ne zanemarjal, že zato ne, ker so za društva posebno dovzetna in zlasti v Bs. As. tako številna.

Kljub tako velikim in lepim ciljem in kljub tako perečim zahtevam in potrebam pa se ni doslej vsaj v tem delu Amerike, v Argentini, za nas doslej nihče brigal. Nobene svoje posebne orga-

nizacije nimamo in je nismo imele. Še manj je govora o kaki državni ženski zaščiti in pomoči.

V to temo so hoteli posvetiti ti naši članki in vreči med slovenske izseljenke nekaj misli, ki smatramo, da so vredne prevdarjanja.

Nikakor si ne domišljamo, da so te naše misli kaj končno-veljavnega, nedotakljivega, neizpremenljivega, neizpopolnjivega. Ravno nasprotno: za vsak dober migljaj bomo iz srea hvaležne. S prav posebnim veseljem bomo priobčili izkušnje in navete rojakinj po deželah in krajih koder slovenske ženske izseljenske ustanove že obstojajo in bomo vsem drugim priporočili, kar bomo koderkoli našli dobrega. Vemò sicer, da razmere nisi povsod enake, vendar se kako posamezno zadevo marsikje tako uzorno reših, da bi bilo res vredno poročati o nji tudi drugim izseljenkam. In v to važno službo se stavlja slovenskim izseljenkam naš list, o čemer smo obširneje pisali v št. 63. našega lista, na strani 163, in smatramo primerno pripočiti našim izseljenkam, da tiste vrstice še enkrat poiščejo in preberejo.

Ob drugi priliki smo tudi že povdarjali, kar v boljše razumevanje ponavljamo, da naši članki pod besedo Slovenski ženski dom ne mislijo morda kake bogate hiše ali palačo v Buenos Airesu ali kjerkoli drugje, marveč mislimo ustanovo kateri bi se priključile v kolikor mogoče velikem številu in če mogoče vse slovenske izseljenke celega sveta, proučevale položaj slovenskih izseljenk po posameznih deželah, koder so se razkropile, se medsebojno spoznavaile, posvetovala in si po možnosti medsebojno pomagale.

To ustanovo nujno želimo nasloniti na razna že obstoječa slovenska ženska društva, zlasti ona v Severni Ameriki in Egiptu. Po vseh mestih, po katerih živi kaj več slovenskih izseljenk pa želimo osnovati sčasoma svoje podružnice. Razumljivo bi si morale preskrbeti te podružnice sčasom tudi svoje posebne prostore. ki bi jih lahko vse Slovenke brez izjeme ponosno in zaupno imenovale Slovenski ženski dom. Seveda je vse to šele muzika bodočnosti, kakor pravijo, vendar pa cilj kateremu bi morale že od danes naprej napreti.

Kakor je važna tudi duhovna, verska skrb za slovenske izseljenke, vendar tega vprašanja naši članki ne bodo obravnavali, ter smatramo, da je poklicano zato duhovništvo in razna verska izseljenska društva, dočim bo skušal povzeti Slovenski ženski dom skrb za svetne zadeve izseljenih Slovenk. Samo ob sebi umevno pa bi ta "Dom" niti ne smel niti ne mogel odklanjati, marveč si sa-

mo želeli in iskreno pozdraviti tudi posvetno, gospodarsko, zdravstveno, sploh socialno delavnost in pomoč bodisi izseljenske duhovščine, bodisi zlasti naših redovnic, ki bi bile morale že zdavnaj osnovati tu v Buenos Airesu kakšno svojo podružnico. Še več: brez njih ali celo proti njim si mi delo "Doma" v danih razmerah sploh težko predstavljamo.

V štiri smeri smatramo, da bi bilo torej zlasti usmerjeno delo Slovenskega ženskega doma: v gospodarsko, zdravstveno, splošno socialno in narodnostno ali nacionalno.

I. — Gospodarska zaščita

Nobenega dvoma ni, da so nas izseljenke predvsem ali izključno gospodarski vzroki prisilili, da smo pretrgale vse tesne družinske vezi in odšle v tujino. Samo izseljenci vemo, kako težak je bil dostikrat ta naš korak. Še sedaj se naše misli najraje mudijo v domovini. Ampak — moralo je biti. Dolg, revščina, pomoč, ki so jo potrebovali naši domači, starši ali tudi nedorasli bratje in sestre, je tako velevala.

Mi nočemo pretiravati važnosti izseljenčeve in izseljenkine gospodarske strani, kakor so jo marsikateri že pretiravali, ki vidijo v izseljenskem vprašanju samo vprašanje denarja in cenijo vso našo vrednost po tem, koliko da smo nakazali domov denarne pomoči, ne smemo in nočemo pa tudi gospodarske strani omalovaževati, kakor jo radi omalovažujejo mnogi idealni ljudje, saj smo ravno iz gospodarskih vzrokov bile prisiljene postati izseljenke. O teh rečeh je vendar posebej in obširneje razpravljaj članek "Izseljenski problemi" v št. 69 in na strani 427 našega lista na katerega naše cenjene čitateljice in čitatelje tudi ob tej priliki opozarjamo in jim svetujemo, da ga poišečjo in še enkrat prečitajo.

Ne samo ena izmed važnih, marveč ena izmed glavnih nalog Slovenskega ženskega doma bi bilo zato vprašanje gospodarske moči in sposobnosti izseljene Slovenke in vprašanje njene organizacije, namreč smotrne organizacije gospodarske moči izseljenih Slovenk, ki nikakor ni tako majhna, kakor bi si kdo mislil na prvi hip.

Ob drugi priliki smo že ugotovili — št. 61 našega lista na strani 100 — da živi samo v Buenos Airesu najmanj tisoč slovenskih služkinj, ki z služijo povprečno najmanj po 60 pesov mesečno (mnoge po kakih sedemdeset pesov, posameznice pa tudi po mnogo več, nad sto) poleg proste hrane in stanovanja in morebit-

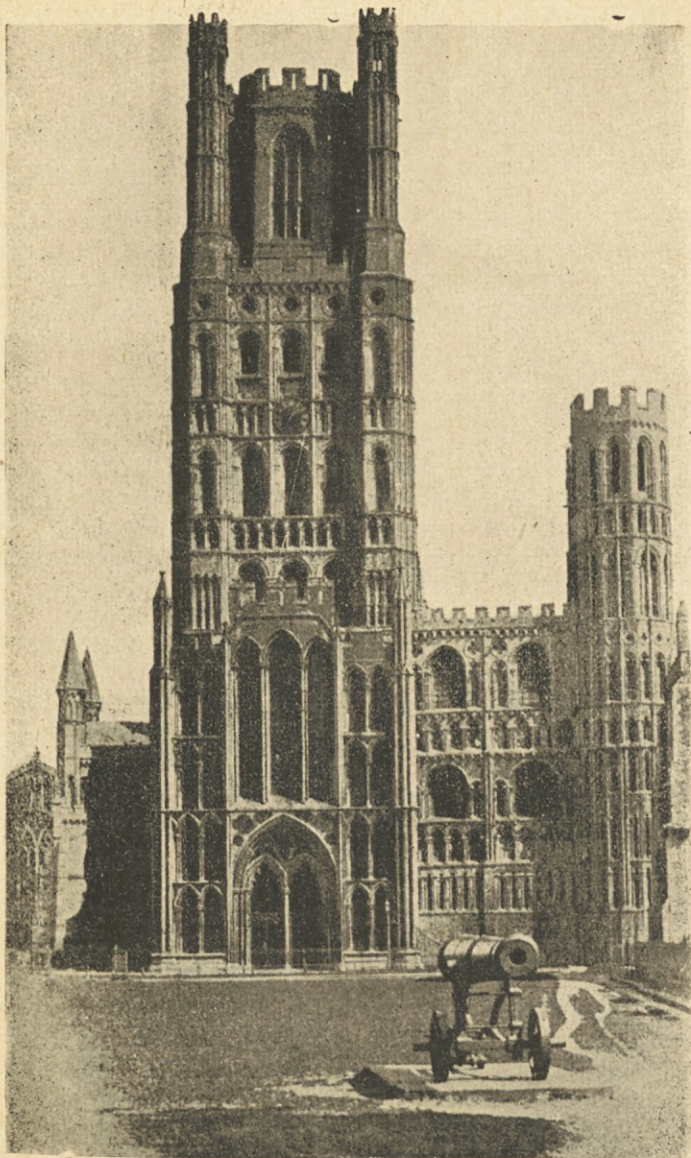
nih manjših daril, kar da mesečno najmanj \$ 60.000 ali letno tri četrt milijona, kar ni nobena malenkost.

Neprimerno pa se še poveča svota s katero gospodarijo izseljene Slovenke samo v Buenos Airesu, če pomislimo na ogromne denarne zneske, ki niso sicer njihovi, vendar gredo čez njihove roke, v veliki meri na način, kakor one hočejo in tja kamor se njim zdi.

Če hočemo prav razumeti našo gornjo ugotovitev, je treba vedeti, da so uslužbene naše slovenske izseljenke vsaj v Buenos Airesu redno kot mukame, služkinje pri bogatih, dostikrat zelo bogatih argentinskih ali inozemskih, zlasti angleških, severoameriških in nemških družinah. Ponavljamo, da veljajo Slovenke za služkinje "de primera categoria", da so na splošno boljše plačane in uživajo večji ugled kakor njihove tovarišice drugih narodnosti, in da mukame, služkinje, v Argentini že tudi na splošno več pomenijo, stoje socialno nekoliko višje, kakor služkinje v Evropi.

Te naše Slovenke torej navadno tudi nakupujejo vsakdanje potrebščine za svoje gospodarje. Kje in kako, to je gospodarjem navadno le malo mar, glavno je, da so s postrežbo in nakupom zadovoljni, da je blago dobro in ni bilo predrago plačano.

Dokler je taka ženska, kuharica, služkinja, nakupovalka sama, je pač več ali manj vseeno kje da kupuje, kjer je pač bolj pri rokah, ceneje, kjer je boljše postrežena. Ampak kadar je takih žensk tisoč, pomeni njihova gospodarska moč vse kaj drugega, pomeni gospodarsko moč dnevnih štirih ali petih tisočev pesov, ki gredo skozi njihove roke brez škode za gospodarja tja kamor one hočejo. Letno da to vsaj en dober milijon pesov ali nad deset milijonov dinarjev! Naloga Slovenskega ženskega doma bi bila, da vodi to gospodarsko moč posameznice in jim priporoča, da kupujejo zase in za svoje gospodarje predvsem v trgovinah svojih rojakov, v slovenski zadrugi, če jo bomo kdaj imeli, seveda vedno pod pogojem, da dobi isto kakovost vsaj po isti ceni. Dajale bi prednost trgovinam, ki prodajajo proizvode njihove domovine ali slovanskih dežel, kupovale bi zlasti po trgovinah, ki zaposlujejo njene rojake. Opozorile bi "Dom", kje bi se dalo dobiti dela domačim ljudem. Ker so za življenje časopisov posebno v velikem mestu take važnosti oglasi, bi kupovale zlasti v trgovinah, ki oglašajo v domačem, njihovem izseljenškem časopisju, in se pri nakupu sklicevale na oglas v njihovem glasilu. Ker so zlasti v Argentini oglasi tako dragi, da živi časopisje od njih

Stolnica v mestu Ely (Cambridge na Angleškem)

in ne od naročnine, kakor bi si kdo mislil, bi na ta način svojemu listu na, boljše pomagale, za kar bi jim mogel potem njihov list nuditi še boljšo vsebino v še lepši obliki.

Toda ne, da bi mislile samo na druge, niti ne predvsem na druge, saj je mišljen Slovenski ženski dom kot slovenska ženska samopomoč.

Ena izmed važnih nalog "Doma" bi bila, da večja gospodarske in pridobitne sposobnosti slovenskih izseljenk.

Dobro vzgojena, že od doma navajena na snago in red, prijetnega nastopa pobija slovenska izseljenka v svojem delokrogu vsako konkurenco. Toda, časi se hitro menjavajo. Čemu ostati vedno na istem mestu? Težko je kje drugje kakor v Argentini bolj resnično, da nazaduje kdor ne napreduje.

Stari, dobri časi blagostanja in inflacije so zasanjali Argentino v mrtvilo iz katerega jo je začela hrupno buditi zlasti pričujoča kriza. Vsa svoja aktualna vprašanja so začeli proučevati Argentinci mnogo bolj na globoko, na široko in mnogo bolj temeljito. Na enkrat je postalo, na primer aktualno vprašanje, ki bi utegnilo zanimati zlasti slovenske izseljenke-služkinje, vprašanje bolj pravilne in bolj zdrave prehrane, ki večja človekovo delavno silo in mu daljša življenje. Ni dvoma, da bi dobilo slovensko dekle, ki je oskrbovalo kak kratek zadeven kurz, že danes ob lažjem delu mnogo boljšo plačo in večji socijalen ugled.

Tečaj za sodobno prehrano je samo en vzgled izmed mnogih. V Buenos Airesu je cela vrsta zavodov, ki iščejo raznih asistentinj, za katere so bolj pripravne ženske ko možki, in za katere bi se mnoge Slovenke v razmerom kratkih tečajih prav lahko usposobile in tako socijalno lepo napredovale. Treba je samo koga, ki ti naše ljudi na take tečaje pravočasno opozori in rojakinje vodstvu priporoči.

Znano je, da imajo na primer v Buenos Airesu španske in italijanske redovnice za služkinje svoje narodnosti posebne Dekliške domove, koder se dekleta shajajo kadar so proste, kjer se lahko proti nizkemu plačilu nastanijo za časa svojega dopusta, ali kadar so izpremenile službo. Tudi po teh zavodih imajo posebne tečaje za fino, krajevnim navadam primerno kuho, serviranje, govorjenje, obnašanje. Hkrati jim preskrbujejo te redovnice primerne službe, zaupne in dobro plačane, vse drugačne, kakor pa jih je najti potom oglasov v "Prensi" ali "La Nación". Spet ena izmed nalog Slovenskega ženskega doma, ki bo postala posebno aktualna.

ko se spet odpro meje in bodo začele prihajati v mesto nove slovenske služkinje, nevešče tukajšnjega jezika in navad.

Vse to je samo nekaj misli iz katerih morejo cenjene rojakinje videti, kako da si predstavljamo gospodarsko pomoč slovenskim izseljenkam in smotreno usmeritev njihove gospodarske moči in veljave, ki jo že imajo, v njihovo lastno korist. Urejeni in poslušajoči Slovenski ženski dom bi našel seveda še celo vrsto drugih važnih podrobnosti.

II. — Zdravstvena zaščita

Jasno je, da je življenje izseljene Slovenke bolj trdo in da je izpostavljeno njeno zdravje večjim nevarnostim, kakor bi bilo v domovini. Jasno je tudi, da je zdravje vsaj dolgo časa izseljenkin edini kapital in njeno edino bogastvo. Gorje izseljenki, ki je obolela! Gorje izseljenki in stokrat gorje izseljenski družini, katere mati, gospodarica je obolela. Prav posebej gorje danes, ko mora dostikrat žena s svojim delom preživljati vso družino. Vendar je tudi na splošno hujše, če je obolela v družini mati, kakor če je zbolel oče ali mož. Ne samo, da bolna mati ne more prav vzgajati svojih otrok, marveč bo prav lahko prenesla nanje tudi svojo bolezen, bodisi telesno, bodisi duševno.

V novih, posebno v velikih mestih in po južnih deželah prete zdravju izseljenk mnoge nevarnosti, ki jih doma ne poznajo. Naloga "Doma" bi bila o njih primerno poučiti zlasti novodošle, ki ljubo zdravje še imajo. Druga naloga "Doma" pa bi bila pomagati obočelini, da si izgubljeno zdravje čimprej, čim bolj gotovo, čim bolj temeljito in seveda tudi čim ceneje, spet pridobe. Kar bi se spet razkrojilo v skrb za zdravje posamezne izseljenke, in v skrb za zdravje slovenskih izseljenskih mater in njihovega mladega drobiža.

Ni še tako dolgo, ko se je omejevalo zdravstvo na zdravljenje bolezni. Za zdravje so se ljudje začeli meniti šele, ko so ga izgubili. Dokler so bili zdravi, so delali in delajo s svojim zdravjem — oprostite izrazu — kakor svinja z mehom. In vendar vsak ve, da si je mnogo lažje zdravje ohraniti, kakor izgubljeno nazaj loviti.

Zlasti po zaslugi očeta Kneippa in zdravnikov imenovanih naturopati, ki pravijo, da je najboljši zdravnik narava, katero da je treba samo podpirati pri njenem zdravljenju, ne pa ji nasprotovati, zadnji čas bolj in bolj izginja načelo za vsako bolezen posebnega zdravila, marveč se vedno bolj uveljavlja splošno zdravstveno utrjevanje brez lekarne, brez raznih kroglic in kapljic, zdra-

va hrana, primerna obleka in stanovanje potrebni delovni odmori itd., itd. O vseh teh stvareh bi bilo treba naše izseljenke ne samo poučiti, ampak jim tudi dejansko pomagati za ohranitev ali zopetno pridobitev njihovega zdravja.

Če je zdravje enkrat srečno zapravljenno in izgubljeno, ga je treba pač loviti, kakor človek more in zna, kar je malokdaj lahka in enostavna zadeva.

Zdravniki naj bi nam zlasti pomagali pri iskanju zdravja. Zdravniški stan pa preživlja danes tudi v Argentini težko krizo. Po mestih je zdravnikov veliko preveč. Mnogo jih živi v pravem pomanjkanju. Posebno v Argentini se jih je vrnilo v zdravniški stan obilo, ki nimajo zdravniškega poklica, ki ne iščejo bolnikovega zdravja, ampak izključno samo njegovo premoženje. Argentinski zdravniki očitvidno nimajo svoje zbornice, če jo imajo pa je brez moči, sicer bi ne bili mogoči taki ogabni vseobljubujoči zdravniški oglasi in reklamni plakati, ki so jih polne vse ulice in — predali skoro vseh zlasti slovanskih izseljenskih listov v Južni Ameriki, kakor niso mogoči v nobeni evropski deželi. Jasno je, da jim jih mnogo basede v svojo veliko škodo. Razveseljivo je, da se je davnito v Buenos Airesu zdravnikov, ki so na isti način, to je z javnimi plakati in s svojimi podpisami nastopili proti tako številnim škandaloznim "klinikam", in pozvali občinstvo, naj jih v svojo korist bojkotira.

Slovenski ženski dom bi imel tudi tu sijajno nalogo. Imeti bi moral svojega zanesljivega zdravnika ali zdravnico, kar ni ne težko, ne z nobenimi stroški združeno, ki bi ne samo zdravil, marveč tudi opozarjal na bolezenske nevarnosti. Hkrati bi mogel strokovnjaško svetovati, kako bi mogle postati deležne obolele Slovenke vseh raznih ugodnosti, ki jih velemesto Buenos Aires bolniku lahko nudi, pa mi dostikrat zanje niti ne vemo.

Važna bi morala biti skrb Slovenskega ženskega doma za zdravje slovenske izseljenske dece, ki je posebno po mestih, po zaduhlih buenosajreških stanovanjih, ki nam jih tako zgovorno popisuje naš odlični sotrudnik gospod Franc Dalibor v svojih znamenitih Argentinskih filmih, izpostavljena tako mnogim zdravstvenim, kakor seveda tudi moralnim nevarnostim, in čemur bi bilo vsaj v znatni meri razmeroma lahko odpomoči, o čemer pa bomo pisali nekoliko obširneje v četrtem odstavku našega članka.

Tako bi skrbel Slovenski ženski dom za zdrav slovenski izseljenski rod, zavedajoč se, kakšnega odločilnega pomena da je splošno narodno zdravje za rod, ki se hoče uveljaviti in kaj pomeniti

v javnosti, zlasti v mednarodni javnosti in v tekmi z menda vse-
mi rodovi sveta. Mi smatramo, da je to polje na katero smo sloven-
ske žene domovine in izseljenke posebej poklicane, da se iskaže-
mo in uveljavimo in sebi in slovenski skupnosti obilo, kar največ
koristimo.

Prav to zadnje moramo spet in spet povdarjati: Delo Sloven-
skega ženskega doma mora biti tako urejeno, da bomo imele izsel-
jenke že takoj kaj koristi od njega, ne morda šele in samo naši za-
namei. Tako je pravično in tako zahteva tudi pametna ljubezen,
ki ne sme pozabiti samega sebe, posebno če je človek tako sa-
menu sebi prepuščen, kakor smo izseljene Slovenke.

(Konec prihodnjic)

Jez za umetno namakanje zemlje blizu mesta Cordoba

Uoedpolna spast

(Nadaljevanje)

“In švedraste gosi mu tudi ne odpustim”, nosila se je gospodična Fani na svojem prestolu. “Kar odvetniku ga izročim. Prizanesti mu hočem samo v tem slučaju, če mi poviša plačo za najmanj pet kron na mesec.”

“Prav imate”, pritrđi ji Mreta, ki je ni bila dobro razumela. “Vam naj plača pokvarjeno obleko, meni pa jajca. Prodala sem mu jih po šest. Sicer mi pa lahko kar vi izplačate tistih šest goldinarčkov, saj ste slišali, kako sva se z gospodom zmenila, po šest, ce-neje jih ne morem dati, ker sem jih sama plačala po pet”.

“Kdo se meni za vas in za vaša pobita jajca”, odvrne ji blagajničarka malomarno. “Koruza naj jih vam kar sam plača, mene to nič ne briga.”

“Torej mislite, da mi mora gospod Koruza tudi škodo na krilu povrniti? Prav bi bilo, kajti on je bogat, jaz sem pa reva, in mi vsak groš prav pride. Dobro, takoj drugi teden se ga lotim, ko zopet prinesem jajca in kokoši. Sedaj pa ne utegnem čakati, ker se mi mudi. Naročenih imam nekaj piščancev in moram še danes ponje. Kar dajte mi tiste krajcarčke, potem pa grem”. Te nedolžne Mretine besede so pa gospodično Fani silno razjezile, vkljub pletenju. Začela je kričati nad ubogo ženico, da je bila hipoma rudeča kakor puran.

“Ali ste res tako gluhi, da nič ne razumete? Meni ni vse skupaj, vaše krilo in jajca, nič mari. Ako hočete biti takoj plačani, počakajte gospoda in se z njim zmenite!”

“No, no, saj ni treba tako vpiti, kakor bi bila gluha. Če mislite, da mi bo Koruza vse naenkrat plačal, jajca in škodo, ga pa počakam. Saj mora vsak čas priti v komptar.”

Gluha Mreta pa ni pričakala Koruze. Naposled se je morala odpraviti brez tistih “krajcarčkov”, kajti gospodična Fani se jih je trdovratno branila plačati.

Pri Koruzi je bila navada, da je gospodar, medtem ko so opoldne šli uslužbenci obedovat, sam varoval v prodajalni. Tudi tistega nesrečnega dne je prišel gospod proti dvanajstim v komptar, čeprav bi bil najrajši ostal v sobi.

Najprej je zaprl past, kar je bilo pa popolnoma odveč. Miha je odstranil vso nevarnost s tem, da je položil čez loputnico široko desko in sicer — pota usode so čudovita — prav tisto, ki jo je bil porabil v svojo varnost Lorenzo. Nato pobere tisto nesrečno kronico in jo zaluči v spremstvu krepke kletvice v kot. Toda, takoj mu postane žal, kajti kronica je le kronica. Sklone se ponjo in jo spravi v žep.

Tu se oglasi angeljevo češčenje, in prodajalna se polagoma izprazni. Koruza sede za mizo in začne pregledovati došlo pošto. Med drugim najde tudi precej velik račun tvrde "Kabeles in sinovi", ki je zahtevala zastalo plačilo z obratno pošto. Takoj izpolni poslano položnico in gre v blagajno po denar. Ko jo pa odpre in vidi, da je prazna se mu izvije iz prsi obupen krik. Nato začne mrzlično iskati po predalih denar, toda, razen nekaj nikla in bakra ni bilo nič notri. Tat je svojo stvar temeljito opravil.

Koruze se je loteval obup, ko je spoznal, da je ob ves denar. V eni sapi je drl ven na trg in kričal: "Pomagajte, pomagajte, okraden sem in orošan. Lovite tatu, primite razbojnika! Ob vse premoženje sem, pobrali so mi vse do zadnjega vinarja. Ah, lepi moji tisočaki, kje sta? Sedaj mi ostane samo še beraška palica..."

Na njegovo glasno klicanje je priletelo kmalu vse polno ljudi; kajti Kurjevci, še bolj pa njihove žene, so usmiljenega srca, in rade pomagajo bližnjemu če ne z roko, pa z jezikom. Nekateri so prihiteli celo z žlicami v rokah, ker jih niso bili utegnili odložiti. Tudi mati županja se je prizibala, kolikor je mogla hitro s svojim možem vihteč veliko leseno kuhalnico.

"Kje so tatovi? Kdaj so vas okradli? Ste jih li videli? Kam so bežali? Ali so vas hudo ranili?" taka in enaka vprašanja so kar deževala od vseh strani na ubogega Koruzo.

Toda, siromak jim ni mogel od same žalosti odgovarjati. Zamahnil je z roko in odšel ves obupan v prodajalno. Sedaj je vse tiščalo za njim. Vsek si je hotel ogledati kraj nesreče. Toda, delali so račun brez Ovsenega Jože.

Ko vidi, da so županovi, moški in ženske, občinski tajnik, poveljnik požarne brambe, mesar, mrliški ogleda in druge uplivne

trške osebe že v prodajalni, stopi mogočno med vrata in začne vpiti: "Alo, domov! tu nimate nič opraviti. Otroci v šolo, možje na delo, babe pa posodo pomivat! Sem noter imamo dostop samo tisti, ki se razumejo na tatvino, rop in druga hudodelstva, ali kakor pravi oblast, "izvedenci".

Nato porine najbolj vsiljive fantiče s praga, zapre vrata in jih zaklene.

Medtem je začel v komptarju župan kot predstojnik krajevne policije že s preiskavo. Najprej si je dobro ogledal blagajno, nato je pa začel izpraševati Koruzo o okolnostih izvršene tatvine.

"Kedaj si videl zadnjikrat denar v blagajni?"

"Sinoči sem ga še preštel, in ni nič manjkalo."

"Koliko je bilo pa notri?"

"Dvaintrideset tisoč dvesto in petinsedemdeset kron. Nekaj je bilo v bankovcih, večinoma pa v srebru in zlatu."

Ko so slišali navzoči take vsote imenovati, jim je kar sapa zastala. Preden je pa mogel župan zopet do besede, se je že oglasil kramar Kopriva iz Beraške vasi, velik Koruzin nasprotnik, ki se je bil pritihotapil med "izvedence".

"O ti skopuh, ti. Tako bogastvo je imel! Kadar se je pa šlo za dohodarino, je bil pa največji revež. Le počakaj, še kazen boš moral plačati, ker si vtajil take dohodke. Čisto prav se ti godi, se ti vsaj lagati ne bo treba več, da nimaš razen trgovine in dolga na hiši nobenega drugega premoženja. Prebrisan si pa, to se ti mora pustiti. Da te niso pritiskali pri davkih, si pa doma stiskal in skrivaval tisoče, na posestvu pa kazal dolg. Čudno, da se nisi domenil s tatovi, da bi bili denar pustili in dolg odnesli."

(Nadaljevanje in konec prihodnjic)

Argentinski Filmi

XIII. F I L M :

M V H O U S E — M Y C A S T L E

M o j a h i š a — m o j g r a d

(Nadaljevanje)

Dokler je človek mlad, prenese vse. Tudi morebitna deložacija ostane samo neprijeten spomin v verigi vsakdanjih težav življenja, ki jih nikomur ne manjka.

Hujše, res žalostno je gledati, kadar siloma izganjajo iz stanovanja starca. Tudi to sem imel priliko opazovati pred par meseci prav v moji bližini. Po osemdeset let sta imela. Malokdo jih danes doživi, posebno v Argentini in še posebno v mestu Buenos Aires. In težka so, posebno če jih spremlja revščina. Skoraj nista imela več druge želje, kakor da mirno umrjeta v hiši katero sta pilačevala več kakor deset let. Zadnje mesece seveda več ne zmagujeta stanarine. Skrbela sta za otroke. Vse sta jima dala. Žal so danes brez posla in jim ne morejo pomagati. Toda, kaj to briga hišnega gospodarja! Plačaj, ali pa pojdi! Pojdi, pojdi — kam? Buenos Aires nima dovolj hiralnic, da bi sprejel vse potrebne. Kaj je res tako čudno, če starci, na pragu smrti, mislijo na samomor?

**

*

Ali ste že kdaj opazovali, kako gonijo ljudi iz stanovanja?

Ne bom govoril o sameih. Za samea je ta stvar igrača. Če nima prav nobenega prijatelja, se zateče za enkrat v park, ali v Puerto nuevo, ali odide na kamp. Vse kaj drugega pa je z družino!

Tragedij navadno začenja z onim dnem, ko rodbinski oče izgubi — delo. "Redukcija! Pomanjkanje naročil", to je vsakdanja fraza, ki jo delodajalec dostikrat strese iz rokava. In to vsi dobro vedo, da imajo delavske ter malouradniške rodbine, oblagodarjene z otroci, le malokdaj prihranke, saj smo videli, da gre tretjina, včasih tudi polovica plače samo za stanarino.

šni so bili časi v Buenos Airesu, do nedavna in so deloma še, da si lažje našel smrt na ulici kot pa delo! Iskanje dela pogoltne pri ogromni razsežnosti buenosaireškega mesta nešteto desetice: tramvije, autobusi, kosila. Končno se v rodbinskem posvetu sklene, da je boljše čakati kaj prinese usoda, proč vržene desetice pa vporabiti za najpotrebnejšo hrano.

Prihajajo upniki. Skrajja jih človek tolaži: "Vuelva otro día -- Pridite kak drugi dan!" Ta delikatna misija je navadno podeljena najbrbkejši hčerki. Vsaka rodbina ima koga, ki ima za takšno stvar večji dar kot drugi. Ali upniki se množijo: Pek, mlekar, mesar, čevljar, krojač, almacenero, izterjevalec luči, Turek, ki je dajal na up tekstilno robo, in krona vseh — hišni gospodar.

Najbolj pohleven je Turčin. Odhaja s nasmeškom, za katerim se skriva poi upanja, pol vdanosti. Navajen je takih udarcev.

Ker se ta "otro día" skriva najbrže daleč za Kordiljerami pride "otro día" — odpoved kreditov. Odsihmal je treba kupovati "al contado, proti gotovini". To je prva nesreča v tej žaloigri.

Prvi dnevi in tedni so posvečeni iskanju novega dela. Ali takomajiti je treba na primer mleko, ki ga je treba kupovati odslej v mlekarni v drugi kvadri, in plačevati seveda dražje. Kruh se kupuje v novi pekarni; namesto prejšnjih 2 kg na dan se zmajša racija na 1 kg. Almacenero, ki je seveda tudi zaključil knjižnico, prodaja samo še proti gotovini. V almacen zahaja 8 letna hčerka kupovat po "poi kile sladkorja!" Grenak sladkor. Brez "yape — namečka". Komaj da je dekle z očmi preseklo mostrador, že jo je objelo trdo življenje. Njena nedolžnost, njene sanje, njene otroške želje so mnogo manj vredne kot par umazanih bankoveev. Ako bi se dolgovi mogli plačati s solzami, solze tega nedolžnega bitja bi jih poravnale.

A izterjevalec luči. Zdi se, da ni posebno lakomen na denar. Ne rentarči kakor drugi upniki, samo očetovsko-opominjajoče napove: "Ko drugič pridem in ne plačate, vam bo odrezana luč!" Električna luč, ta edini luksuz proletarskega domovja.

Kakor utopljenec, ki se še enkrat pred smrtnim objemom prikaže na površju vode, se zateče rodbinski oče k sorodnikom in prijateljem. Ali eni so sami brez dela, drugi imajo zelo omejen zaslužek, katerim se dobro godi, so čuda trdi in neusmiljeni. Z nadčloveškim naporom zbere kak stotak, kar pa je komaj 6 tednov za hrano.

Zadnja postaja križevega pota — mestna zastavljalnica. Ali zastavljalnica je trenutna rešitev bogatašev, ki so postali slučaj-

no in za nekaj časa brez denarja. Kaj bo tam revež! Ko ti za poročni pristan, ki te je stal 12—15 pesov ne dajo več ko 2 pesa! Vendar sila kola lomi, in poiščejo se stvari, ki bi človek mislil, da se ne loči od njih prej ko zadnji dan življenja: pristani, zapestnice, verižice; veliko tega pri ljudeh, ki zaslužijo po 4—5 pesov na dan itak ni!

Tako minevajo tedni in meseci. In pretekli so trije meseci nepačane stanarine oni fatalni trije meseci argentinske stanovanjske zakonodaje. Hišni gospodar je neodjelnjiv. Prvič v življenju je bilo srbnemu rodbinskemu očetu zabrušeno v obraz, da je golju! To boli.

Pokrajina ob potoku v kordobskih hribih

BUENOS AIRES

Ne ve se prav, ali je slavni Conquistador don Pedro de Mendoza ustanovil mesto Euenos Aires dne 2. februarja leta 1535 ali 1536, torej 43 ali 44 let potem, ko je slavni Krištof Kolumb odkril Ameriko. Ne vemo torej, ali bomo praznovali letos ali prihodnje leto štiristoletni spomin njegove ustanovitve.

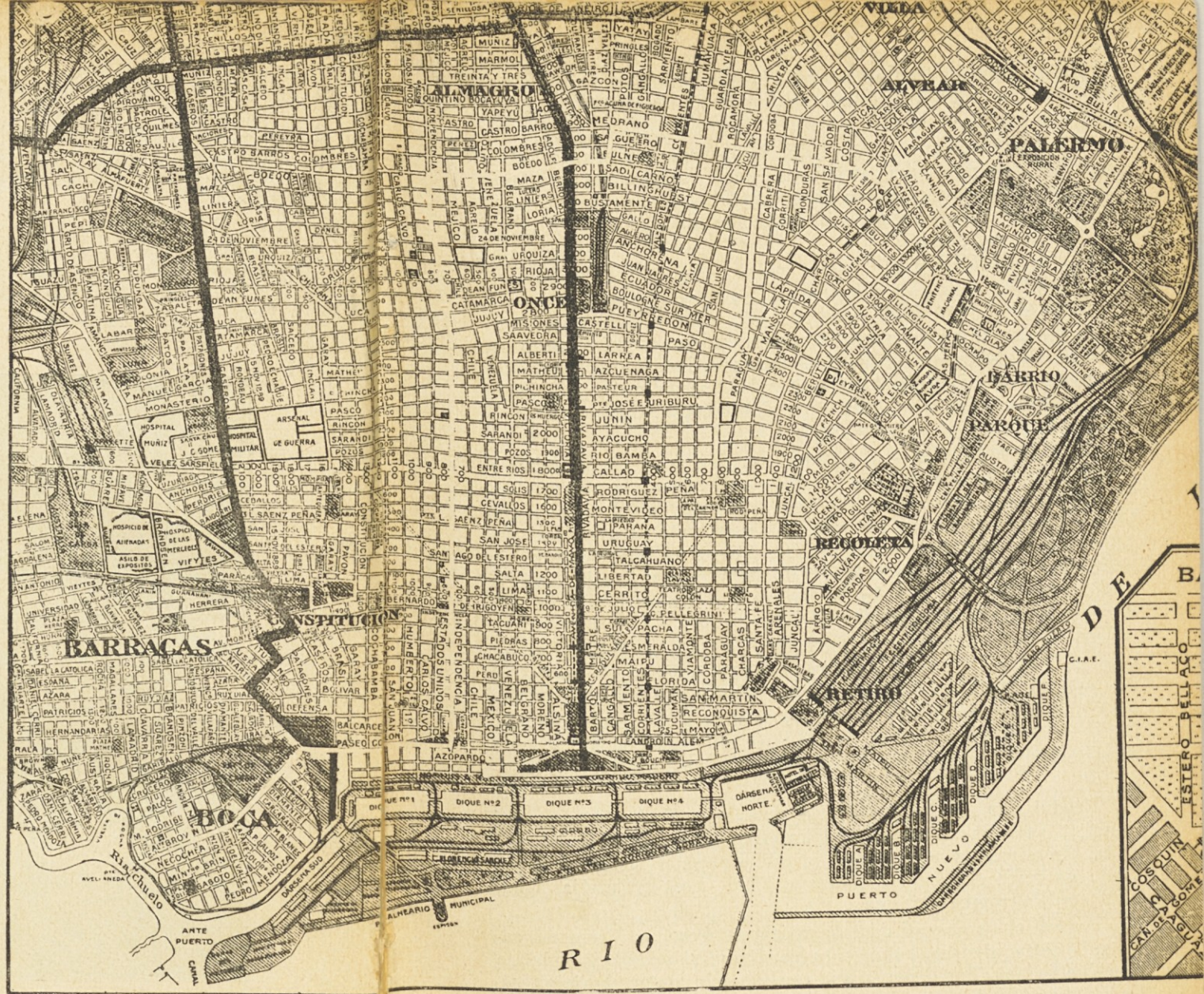
Ze knalu so si vendar novoustanovljeno mesto Indijanci osvojili in požgali.

Ko je don Juan de Garay dne 11. junija 1580 mesto ponovno in končno veljavno osnoval, ni štel Buenos Aires vsega skupaj niti sto prebivalcev. Tudi še petindvajset let pozneje ni bilo vseh buenosajreskih meščanov z otroci vred mnogo nad petsto. In tudi še čez sto let, leta 1680, jih ni bilo nad 6.000.

Tekom sledečega stoletja, od 1680 do 1780, se je dvignilo število buenosajreskega prebivalstva od 6.000 na 25.000, med katerimi pa je bilo še prav neznatno število Indijancev in Zamorcev. Rio de la Plata, Provincias Unidas in Confederación Argentina, kakor se je Argentina svojčas imenovala, so bile v očeh pustolovskih španskih izseljencev najmanj cenjene nove pokrajine. Njihovo hrepenenje je šlo v Perú in Mejico, kjer so bili skriti bajni zakladi zadnjih indijanskih carjev, dočim jih v Argentini ni čakalo drugega kakor pusta paša ogromnih govejih in ovčjih čred po nepreglednih pokrajinah, ali celo še bolj pusto in težko prevačanje zemlje, v neznanem svetu in v stalni nevarnosti od strani divjih Indijancev, kar res ni bila majhna stvar in znamenje velikega poguma.

Ze leto 1880 je našlo v Buenos Airesu 300 tisoč prebivalcev, leto 1887 tisočev 433, leto 1895 tisočev 663 in konec devetnajstega stoletja samo tisoč manj kakor en milijon.

Danes šteje Buenos Aires 2.300.000 prebivalcev, z najbližjimi predmestji vred pa skoro tri milijone, in v dvajsetih letih, torej v prav doglednem času, računajo, da nas bo pet milijonov. Pet milijonov! Veličino te razvilke moramo šele tedaj nekoliko razumeti, če pomislimo, da je vseh Slovencev v Ju-

goslaviji komaj en milijon, vštveši nas, ki živimo v samem Buenos Airesu in vse, kar nas je kjerkoli po božjem svetu, pa niti dva milijona.

Naša slika, tloris, nam predstavlja osrednji del mesta, ki ga vsak prav dobro pozna, kdor je kaj dalj časa živel v Buenos Airesu.

Za Evropee so posebno zanimivi po sto metrov dolgi in široki, kvadratni bloki hiš, ki so na naši sliki prav tako dobro vidni.

Hišni gospodar je seveda tudi človek. Včasih celo dober človek. Vrača se pogosto. Poslušna obečanja. Vê, prepričan je, da bi najemnik plačal, če bi imel s čim.

“Dobro! Počakal bom še 14 dni. Do prvega. Ali prvega hočem imeti vsaj eno mesečino, potem pa redno vsakega prvega stanarino in deset pesov na račun zaostanka.”

Pride prvi dan v mesecu in stanarine ni.

“Ne morem plačati.”

“Bo-te morali iti!”

“Kam?”

Kam, to je vprašanje.

Gospodar se ne vrne več. Predal je zadevo — mirovnemu sodišču. Takole se toži sodniku: “hiše danes ne donšajo več dobička; komaj da se pokrijejo davki in popravila. Najemnine so padle, zida se prekomerno. Jaz sem tudi žrtev slabih časov. Zahtevam, da se zakon vrši.”

Mirovni sodnik je čestitljiv meščan. Tajnik je blaga oseba. V svojih prostih urah se zdi, da sklada poezije. Sodni izvrševalec debel rudečeličast dobričina. Obtožbeni spis roma iz rok v roke. Pokličejo obtožena ter mu nasvetujejo razne vrste poravnav, ki jim jih nasvetuje njih dolgoletna praksa. Ali vse te poravnave imajo samo eno konico — denar. Ali tega ni! V pomanjkanju denarja mu dajo odlog 8 — 14 dni kakor je pač ljudomil sodnik. Ali dnevi ginevajo in dan roka pride....

Noč pred izgonom. Noč ko udje začenjajo drhteti in dreveneti, noč, ki se ji v šiorkem loku izogiblje blagodejni sen, ko se vsa rodbina skriva pod rjuho in ob njo briše pekoče solze. V teh urah hadobe v najplemenitejšem srečoploja zločin, nedorasli fantiči se pretvarjajo v tatove, doraščajoče mladenke padajo v žrelo prostitucije. Noč, ki v njej hladna cev samokresa prosi, da se ogreje...

Usodni dan. Možje postave se prikažejo. Treba bo zapustiti stene, k smo jih vzljubili, med katerimi so otroci zagledali luč sveta. Brezstrešni v mestu, kjer je toliko streh, v mestu ki je ponosno na svoje dobredelne ustanove. Sami, brez prijatelja, zapuščeni sredi ogromne množice...

Pogreb ni turobnejši od takega izгона. Sosedje. Večinoma samo radovedno gledajo, kako bo to šlo. Drugi se približajo, tolažijo in sočustvujejo. Tretji napenjajo svoj spomin ter modrujejo, češ, da res niso bili dosti vredni ti izgnanci!

Na ulici! Pošast bede in brezstrešnosti se oprijema razpaljenih čel.

Življenje brez življenja...

**
*

Mar ne mislite, dragi čitatejji, da bi bilo dobro slišati oba zvo-
na?! Evo vam! Takole mi je govoril nedavno lastnik konventilja
v Avellanedi:

“Kakor vam je dobro znano, se je večina najemnikov našega
mesta prekomerno zakasnila v plačevanju stanarine, deloma vsled
redukcije delavnega časa, deloma vsled odpusta iz službe. Sem
lastnik take stanovanjske kasarne in ne sramujem se tega prizna-
ti. Ali brez samohvale lahko rečem da mi ne manjka uvidevnosti,
iz vseh moči sem se trudil izvrševati deložacijo samo v skrajnih
slučajih. Imam 30 najemnikov in od teh jih je 20, ki mi dolguje-
jo najemnino po več mesecev. Devetdeset odstotkov hišnih posest-
nikov se nahaja v istem položaju. Ali v skrajnih slučajih, ko se
meseči začneju gomiliti na 5 — 6 — 7 tudi meni ne preostaja dru-
zega kot, da se zatečem na mirovno sodišče. Mene davčni uradi
ne čakajo 5 — 6 — 7 mesecev in ako me čakajo me čakajo samo
naprtivši mi občutne globe. Verujte mi, da danes od 30 najemni-
kov ne morem živeti, medtem ko sem v prejšnjih letih, šepred štiri-
rimi in petimi leti, stalno nosil del najemnine v hranilnico, to ma-
lo najemnine kar dobim gre vse za davke in popravila. Živim od
skromne pokojnine, ki jo uživam kot bivši carinski uradnik. Doga-
ja se mi, da lastnik hiše s 30 najemniki, ne morem redno pla-
čevati ne peka ne mlekarja! Občinskih doklad že nisem plačal 8
mesecev in poravnati jih bom moral z neizbežno globo. Kakšen je
naš položaj? Hišni posestniki vemo, da se pri vsakem mirovnem
sodišču glavnega mesta in okolice tožbe za izgon kopičijo, da na
nekaterih sodiščih njihovo število dosega tisoč! Iz dobro razum-
ljivih humanitarnih vzrokov se te tožbe kar ne ganejo in mirovni
sodniki delajo vse mogčoe in nemogčoe, da jih zavirajo, najemni-
kom v prilog, nam pa v propast. Ako bi ugodili vsem tem tožbam,
bi bilo najmanj 150.000 duš buenosajreškega prebivalstva na ulici.
Priznavam da ne deložiram rad, ker brez podkupnine jo je težko
spraviti v tir, kar pa me stane 2—3 mesece najemnine. Razumem.
Oblasti ravna jo prav ko, četudi protizakonito kar moč ščitijo na-
jemnika. Ali oblasti morajo razumeti tudi naš položaj. Da-li bi ne
bilo izvedljivo, da se nam na pr. brišejo občinske doklade v odme-
no za velike izgube ki jih imamo pri stanarinah? V tem slučaju

bi nas prav malo skrbelo, ako mirovna sodišča ne izvršujejo po-
stave. Ne bi izgubili denarja ker bi ga ne bilo treba plačati in
v mnogih slučajih bi lahko omilili mizerijo brezposelnih.”

Dasi se mi ta ideja dozdeva s človekoljubnostjo prepleskan
egoizem, ni brez zrna. Ali osvojiti bi si jo moral parlament in jo
uzakoniti. Parlament pa spi nezbudno spanje... Gospodom sena-
torjem in poslancem se pač ni bati deložacije.

**
*

Ali še kje na svetu vlada taka stanovanjska beda, kakor v
Buenos Airesu? Ali tej pošasti res ni mogoče stopiti na rep?

Da, kako da ne!

Misli mi uhajajo tja na cesarski Dunaj.

Na Dunaju žive moji najslajši spomini.

Mesto tisočerih palač, mesto najlepših parkov. In sinja Do-
nava s svojimi valovi, ki so dali Straussu, Leharju in drugim to-
liko slave in toliko bogastva.

Predvojni Dunaj je bil Pariz srednje Evrope, kjer je okrog
razkošnega dvora umetnost in veda.

Dunaj je bil že od nekdanje meja dveh svetov, verskih, kultur-
nih in političnih. Sam nemški jezik izgublja v ustah Dunajčana
svojo trdoto in se je navzel neke sladke mednarodne mehkode.

Predvojni in povojni Dunaj sta seveda dve različni stvari.
Preje prestolice mogočne države, je postal povojni Dunaj glava
državice-pritlikavke. S predmestji vred šteje Dunaj skoro polo-
vico prbeivalstva povojne Avstrije, ki je postala makrocefalen
stvor, kakor bi rekel medicinee, telo s preveliko glavo.

Predvojni Dunaj je bil poln stanovanjskih kasarn, ki so bile
komaj kaj udobnejše, kakor so argentinske. Jetika, pljučna tuber-
kuloza je po njih tako razsajala, da so jo imenovali morbus vien-
nensis — dunajsko bolezen.

Neuspela vojna je strahovito zadela ponosno in veselo dunaj-
sko prestolico. Na bogatem Dunaju je zavladalo pomanjkanje, ka-
kor si ga težko predstavljamo. Manjkalo je kruha, mesa, mleka,
premoga. Novorojenčki so umirali od mraza, ker v porodnišnicah
sredi najhujše zime ni bilo kurjave. Dogodilo se je, da so izročili
materi, ko je zapustila porodnišnico, novorojenčka zavitega v ča-
sopisni papir.

Težko je razumljivo, da je kljub zmanjšanju števila prebival-
cev, zavaladala na Dunaju po vojni strahovita stanovanjska mize-

rija. Ali vlada jo je zagrabila vse drugače kakor v Buenos Airesu, in ji je tudi srečno zavila vrat.

Že leta 1917, torej še med vojno, je vlada zabranila natezanje najemnine, kljub temu, da je kupna vrednost avstrijske krone zelo padla. Ko je začela po vojni padati avstrijska krona naravnost katastrofalno, tako da je komaj 10.000 kron veljalo približno toliko kot pred vojno ena samo krona, je določila vlada, da se ima

Patio bogate patricijske hiše iz kolonijalnih časov

plačevati najemnina v razmerju 3.000 kron za eno predvojno, kar je pomenilo pravo razlastitev hišnih posestnikov.

Ali je bil ta način rešitve stanovanjskega vprašanja pravičen? Na svetu je zelo težko meriti pravico. Mnogo ljudi je vložilo prihranke vsega svojega življenja v stanovanjske hiše. Sedaj so bili razlašeni in so ostali na starost brez življenskih sredstev. Še več: dohodki često niso pokrivali stroškov, ki so jih gospodarji imeli s svojimi hišami. Ali, ni bilo drugega izhoda. Še danes veljajo na Dunaju stanovanjske najemnine komaj eno tretjino predvojnih.

Vendar s pocenitvijo stanovanj dunajski stanovanjski problem še ni bil rešen. Stanovanj je začelo strahovito primanjkovati. Da bi zidali ni bilo denarja. Kdo bo tudi vlagal denar v stanovanjske hiše, če bo imel z mnogimi skrbmi tudi še gotovo in veliko izgubo.

Tedaj je začela zidati dunajska mestna občina. Ni bilo lahko, ker tudi občina ni imela denarja. Da si ga pridobi, je naložila ogromne davke na vsa luksuzna stanovanja in na palače. Tako je spravila skupaj letnih 80 milijonov šilingov (okoli 60 milijonov pesov ali 6.000 novih stanovanj).

Najemnine je nastavila tako nizko, da krijejo samo stroške za popravila in za ohranitev stavb. Že lansko leto so dosegli program, ki so si ga stavili: 60.000 stanovanj.

Tudi na Dunaju so gradili "conventillos", stanovanjske kasarne, kar so jim mnogi oporekali, češ da so danes moderna vrtna mesta, to je majhne hišice z vrti, zelenjem, solncem in zrakom.

Poglejmo vendar, kako so tudi dunajske delavske palače vse kaj drugega, kakor nezdravi buenosajreški "conventillos".

So to hiše, ki imajo navadno po 1.200 do 1.300 stanovanj. V eni sami bi torej lahko nastanili precej veliko slovensko mesto. Navadno imajo po sedem ali osem nadstropij, so dolge po en kilometer ter čedno okrašene s stebriči, balkoni in terasami.

Prav vsako stanovanje ima svoj balkon kjer je prostor za cvetlice ter za zračenje posteljnine. Vsaka "kasarna" ima svoj otroški vrtec, šolo, kapelo, lekarno, zdravniško postajo, kino, knjižico, slavnostno dvorano, na strehi pa pralnice, kopališča in plavalnico! Najemnina ne more biti bolj cenena: 4 sobno stanovanje (manjših stanovanj od 4 sob ni, pač so za mnogočlanske rodbine na razpolago šesterosobna stanovanja) z veliko kuhinjo, plinsko kurjavo ter tekočo mrzlo in toplo vodo, shrambo za živila

in ropotijo, stranišče s kopalno opremo, vse to stane mesečno 45 šilingov ka rje kakih 30 pesov v argentinski veljavi. Ker pa dunajski delavec zasluži povprečno 250 šilingov na mesec bi najemnika ne mogla biti bolj poceni kot pa je.

**
*

Oj ti nesrečni buenosajreški "conventillo"! Morala in higijena nista nikdar prestopili tvojega praga! Stene tvojih sob so vlažne od solz! V eno sobo sprejemaš stariše in otroke, moške in ženske, staree in mladino, jedilnico in delavnico in pralnico.

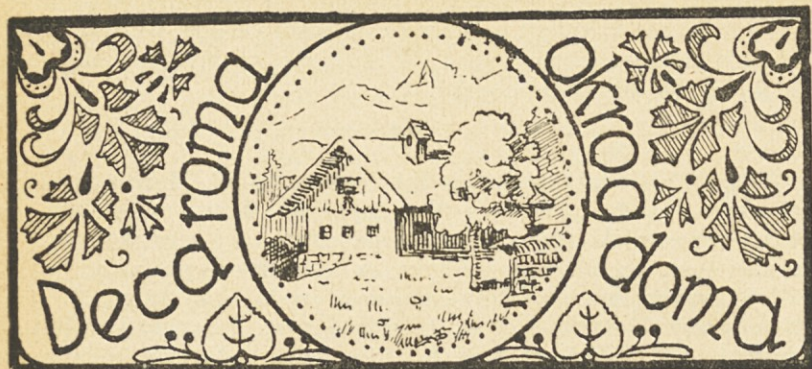
V vsakem brlogu druga narodnost: v št. 1 so Španci, v št. 2 Rusi, v šte. 3 Italijani, v št. 4 Poljaki, v št. 5 Armenci, v šte. 6 Litvanci, v št. 7 Bolgari, v št. 8 Arabci, v št. 9 Japonci, menda vse narodnosti zemeljske oble. Tam kjer mravljinči toliko različnih sinov božjega stvarstva, ne more biti čednosti, sloge, spoštovanja, sreče, zadovoljnosti.

**
*

Čas bi bil, da se buenosajreška občina spomni teh za njo ponižujočih razmer. Saj je to država v državi, kot vsaka druga argentinska, ima svojega lord-majorja, ki ima svojo vlado in svoje ministre, ima budget (letni proračun) preko 100 milijonov pesov (več kot marsikojna evropska država) in bi mogla letno prav lahko odrediti 2—3 milijončke, s tem denarjem porušiti sramotne konventilje ter postaviti stavbe po vzoru dunajske mestne občine, ali pa še boljše: podpreti zasebnike, ki si hočejo zgraditi primernih stanovanjskih hišic v obliki vrtnih mest, kar so tudi že naredila premnoga mesta in številne države, in tako odbomoči grozoviti vsestransko kvarni buenosajreški stanovanjski bedi.

K o n e c 13. f i l m a.

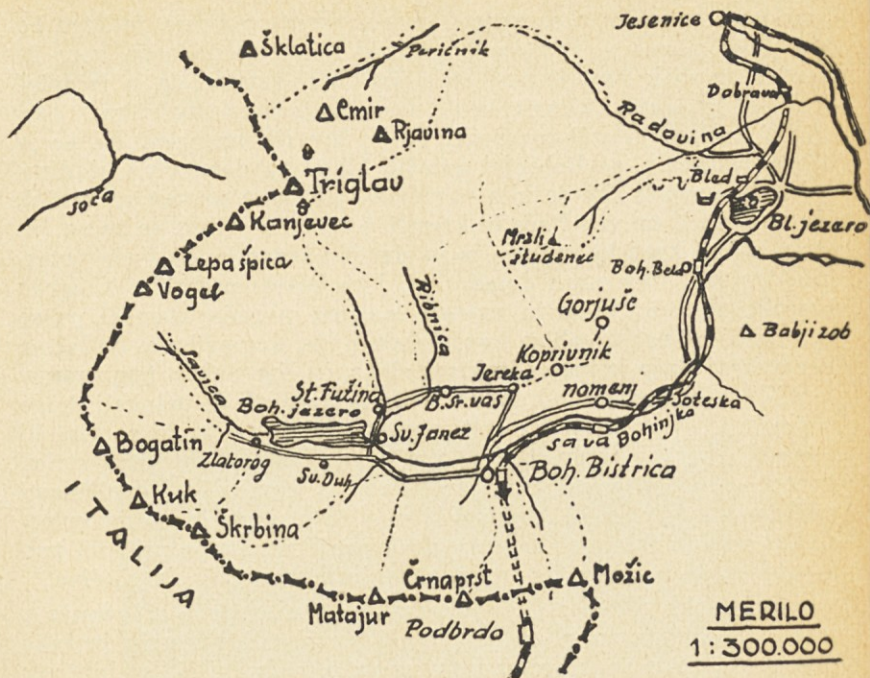

BOHINJ V MINULIH ČASIH

Blizu do konca osemnajstega stoletja ni bilo vozne ceste med Bohinjem in Bledom. Kdor je hotel priti v deželo ali do svoje gosposke na beljskem gradu, je moral hoditi po ozki tovorni stezi ob levem bregu bohinjske Save. Ta steza je bila zlasti tam nevarna, kjer so bile v takozvanih Starih Štengah v strmini pod navpičnimi skalami visoko nad Savo v živo skalo stolboma vsekane tesne stopinje za človeka in konja. Težavno se je tam tovorilo poleti, a ni se moglo pozimi in spomladi zaradi zametov, ledu in snežnih plazov. Precej strma, a vendar pripravnejša in vsekdar rabna je bila pot od Bistrice čez sedlo Bačo na Tolminsko do Sv. Lucije, odkoder se je potlej ali na Gorico ali na laški Videm krajše in prijetnejše tovorilo nego v Ljubljano. Tedaj se v laškem Vidmu ni manj slovenščine govorilo nego v slovenski Ljubljani.

Pred stoletji so Bohinjci prav živo tovorili na laško stran. Paša in planina je bila takrat še svobodna in je redila obilo konj, govedi in drobnice. Vsaka kmetiška hiša je imela statve za platno, sukno in mezelan (pol platno, pol sukno) in tkali so vso zimo moški kakor ženske. Manjši posestniki so v obsežnih gozdovih, ki so bili takrat še vsakomur odprti, nabavljali les za mlečno in vinsko posodo, ki so jo potem pozimi izdelovali ter si kuhali oglje, ki so ga potrebovale starodavne železarne. Od teh so se kladiva pri Stari Fužini in na Pozabljenem ter večje mere železarne na Bi-

strici opustile pred malo leti, druge pa, po domači pravljici "plavži svete Feme", že pred stoletji. Jame v gorah so dajale obilno rude, in to so bohinjske železarne podelovale v razno železnino, ulito blago, jeklo in žebelje. Izdelki iz železa so imeli laška imena, a tudi podjetniki in lastniki železaren so bili od pamtiveka Lahji, izmed katerih so se nekateri povzpeli do bogastva in celo do plemstva. No, Bohinjec je Lahom pridno dobavljal oglje in rudo, topil in varil železo in jeklo, a v prirojeni skromnosti niti mislil ni, kako bi se dokopal do tega, da bi hodil v svojo tvornico.

Ob neizčrpnih prirodnih zakladih in ob splošni marljivosti se je veliko pridelalo; in vse, kar je ostalo čez domače potrebščine, čez graščinske kazni, ki so se dajali v pridelkih, nad deželne davke in priklade za turške in druge vojske ter nad naklade, ki so jih povrh zahteval marsikateri nenasitni zakupniki blejske graščine — ves ta preostanek so na tovarnih iznosili največ čez Bačo na laško stran.

Na tovarništvo se je napotila vselej večja družba, ki je bila

tudi kolikor toliko oborožena. Tovorna živina, starega, težkega bohinjskega plemena, je stopala po ozki stezi zaporedoma, konj za konjem in vsak konj je nosil na vratu velik zvonec, da se je daleč razlegal tovarniški klopot, in da so pravočasno na primernih prostorih v stran stopili tovarniki, ki so tovorili nasproti. Ko se je blago razpečalo, so Bohinjeci naložili blago za dom, vino, sladivo, nakit in karkoli jim je bilo naročeno. Nihče se prazen ni vračal. Ko so dospeli na vrh Bače in krenili v domačo dolino, so že na Bistrici začeli konjske zvonce, in to jim je naznanilo, da bodo tovarniki v dveh, treh urah doma. Takoj so ženice postavile k ognju bravino ali suho meso in vmesile maslene pogače; domači pa so pripravili najboljši zob za konje. Zakaj vse, kar prihaja, bo lačno, ker onkraj Bače je hrana in krma slaba, in čim slabša, tem dražja.

Ko je bilo mesovje kuhano, so že prizvenčali in priukali dolgo pogrešani tovarniki v spremstvu vseh vaških otrok, ki so jim šli naproti, da prej zvedo, kaj so jim prinesli očetje, botri in strici. Potem pa je bil vesel dan, prijetna izpremembra v enoličnosti vsakdanjega življenja. Poizkušali so dobro vince, ki so ga prinesli čez goro; dekleta so se radovala pisanih robcev in svilenih trakov, deca pa rožičev, fig in drugega južnega ovočja in sladiva.

Bohinjska deželica je bila na vse strani zaprta občevarju z rojaki na širjem polju, ob prometnih cestah ali v mestih in tako zaprta vsakemu omikajočemu stranskemu vplivu. Hiše so bile vse vprek lesene in nizke z majhnimi okni in vse zakajene, ker niso imele dimnikov. V dolgih zimskih večerih so skupno sobo razsvetljevale zgolj treske na levi (Leva — priprava kamor so utikali baklje), a v skupni sobi se je likrati predlo in tkalo, tesalo in strugalo, plesalo in molilo. Rod za rodom je nosil obleko istega kroja in šiva in iz istega domačega blaga. Kmetovalo, planšarilo, sirilo, lesarilo in rudarilo se je vedno neumorno, toda vek za vekom po istem starem načinu in z vedno enakim orodjem, vse brez želje ali potrebe napredka. Nihče ni poznal šole; knjiga ni prišla pod kmetiško streho. Verske resnice, oznanjevane v cerkvi, so se doma omračevale z vražami, ki so se hranile od roda do roda. Vendar so bili tedanji rodovi srečni, ker so imeli čisto malo potrebščin. In zadovoljni so bili tudi sami s seboj in med seboj, ker niso poznali rojakov, srečnejših in imajočih večje potrebščine. Zatorej tudi ni znano, da bi bil v minulih stoletjih katerikoli bohinjski sin prišel v šole in se pogospodil. Saj nihče ni hrepenel po sreči zunaj Bohinja in po nakmetiškem stanu. Zatorej tudi ni najti v Bohinju dosti starih pravljic in pripovedk. Saj se zapomni samo to, kar je

nenavadno, drameče ali pretresujoče. Kaj takega se v Bohinju ni dogodilo: tam niso videli ne bajevnih pesjanov, ne Turkov, a vse domače življenje se je redno in enakomerno snovalo po starih šegah in navadah.

J. Mencinger.

Bohinjsko jazero

Banque Baruch et Cie.

BANKA JUGOSLOVENSКИH IZSELJENCEV V FRANCIIJ,
BELGIJI, HOLANDIJI IN LUKSEMBURGU

15, RUE LAFAYETTE, 15
PARIS, FRANCE

Najhitreje in pod najugodnejšimi pogoji pošilja denar v domovino. Nakažite nam svote, ki jih želite poslati v domovino potom čekov, ki se glasijo na francoske franke in so plačljivi v Parizu, ali na čeke v angleških funtih, plačljive v Londonu.

Ali ž e i m a š
ALMANAQUE

PARA TI

za leto 1935

512 strani. Cena trdo in elegantno vezani knjigi
\$ 2.—

Dr. JUAN ANGEL
MARTINOLICH
odvetnik

MONTEVIDEO 481
U. T. 35 - 5223

Pri najboljši volji Vam Vaši ne morejo pisati vseh novic iz domačih krajev, Vi bi pa radi vse vedeli. Naročite si torej najboljši slovenski dnevnik SLOVENEC ali najboljši slovenski tednik DOMOLJUB. Naročnina dnevnika Slovenec mesečno S 4.—, tednika Domoljub letno \$ 6.— in mesečnika Bogoljub letno \$ 3.—.

Naročila:

UPRAVA SLOVENCA, DOMO-
LJUBA IN BOGOLJUBA

Kopitarjeva ulica 6

LJUBLJANA, Jugoslavija

ČLOVEKOLJUBNO DEJANJE PRIJATELJA NAŠIH IZSELJEJNCEV G. BARUCHA V PARIZU

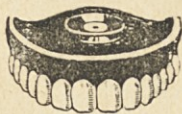
Pariz, 25. novembra 1934.

Pariška univerza je izrekla javno zahvalo tukajšnjemu jugoslovanskemu državljanu in vsem našim izseljencem v Franciji dobro znanemu bankirju Salomonu Baruchu, ki ima svoj denarni zavod, skozi katerega gre večinoma ves denarni prihranek naših izseljencev, na števil. 15 rue Lafayette, ker se je v spomin na blagopokojnega kralja odločil, da z vsoto 50.000 frankov (150.000 Din) kupi stalno sobo za jugoslovanske dijakke, ki študirajo v Parizu. V pariškem vseučiliškem mestu (Cité Universitaire) namreč je bilo zgrajenih mnogo sob, ki jih posamezniki lahko kupijo kot ustanovo in jih dajo na brezplačno razpolago za dijake. Baruch je kupil dijaško sobo v paviljonu pariškega mesta. Ustanovno listino je sestavil bivši prosvetni minister Honorat, ki je predsednik vseučiliškega mesta, in sicer tako, da bo smel v tej sobi brezplačno stanovati jugoslovanski dijak, ki ga bo predložil prosvetni oddelek jugoslovanskega poslaništva v Parizu. Mislim, da je potrebno, da posebej povdarimo to človekoljubno dejanje g. Barucha, ki se častno pridružuje že mnogim njegovim tihim darilom, s katerimi je prišel na pomoč našim izseljencem v Franciji, ki so se k njemu zatekali ali ki jih je sam odkril po naših naselbinah. Takšna človekoljubna dejanja niso samo v čast velikodušnemu darovalcu, ampak tudi naši državi v ponos, ker dvigajo njen ugled v tujini.

TISKOVNI SKLAD

Za naš tiskovni sklad so darovali: Rok Arhar, trgovski potnik v Št. Vidu nad Ljubljano \$ 45.—, Rev. J. M. Frank, Sev. Amerika \$ 8.—, Rev. Anton Jakše, San Antonio Oeste \$ 7.—, Družba Slovencev, ki ne želijo biti imenovani \$ 112.—, razni manjši darovi \$ 5.50, doslej \$ 19.—.

Skupno torej doslej \$ 196.50.

“CLINICA DENTAL DEL PLATA” CARLOS CH. LALANNE

CARLOS PELLEGRINI 311 esq. SARMIENTO
Sprejema vsak delavnik od 9—11.30 in 14—18 h
GARANIRANO VSE V STROKO SPADAJOČE DELO. BREZPLAČNA POSVETOVANJA. — SPECIJALIZIRAN ZA BOLEZNI (PRELUKNJANJE) NEBA.

Boletín de la Misión Católica Eslovena
Službeni vestnik Slovenske katoliške misije

CERKVENI KOLEDAR

6. januar — praznik Razglašenja Gospodovega, imenovan tudi praznik Treh Modrih ali svetih Treh kraljev, ki so razglasili svetu novorojenega Odrešenika — na Paternalu, AVALOS 250, ob desetih dopoldne sveta mata s slovensko pridigo, popoldne ob štirih litanije 3 blagoslovom.

7. januar — ponedeljek — spomin svetih mučencev Krispina, Feliksa in Julijana, ki so raje dali svoje življenje, kakor da bi odpadli od Kristusa.

8. januar — torek — spomin svetega in učenega beneškega patrijarha Lavrencija.

9. januar — sredo — spomin svetih zakoneev Julijana in Bazilije, ki sta bila na povelje cesarja Dioklecijana v Antijohiji do smrti mučena zaradi stanovitne vere v Kristusa.

10. januar — četrtek — spomin prvega krščanskega puščavnika svetega Pavla, ki je umrl v egiptski Tebaidi, star 113 let.

11. januar — petek — spomin svetega papeža Higina, ki je bil za cesarja Antonina do smrti mučen zaradi Kristusa.

12. januar — sobota — spomin svete Tatjane, ki je bila v Rimu do smrti mučena zaradi Kristusa.

13. januar — prva nedelja po razglašenju Gospodovem — na Paternalu, Avalos 250, ob desetih dopoldne sveta mata s slovensko pridigo, popoldne ob štirih litanije 3 blagoslovom.

VOŠČILO

Prečastiti gospod Franc Gese, naš odlični sotrudnik, je daroval za božične praznike svojo prvo sveto d'ritev, novo mašo, želimo mu obilo sreče v novem stanu in božjega blagoslova njegovemu delu.

Bratje!

Oblecite si kakor ljubljenci božji, sveti in ljubljeni, pristrčno usmiljenje, dobrotljivost, ponižnost, milobo, potrpežljivost; prenašajte drug drugega in si odpuščajte, če ima kdo na komu kaj grajati;

kakor je Gospod vam odpustil, tako tudi vi

Na vse to pa oblecite ljubezen, ki je vez popolnosti.

In mir Kristusov naj kraljuje v vaših srcih, h kateremu ste bili tudi poklicani v enem telesu; in hvaležni bodite.

Beseda Kristusova naj v obilju prebiva med vami;

v vsej modrosti drug drugega poučujte ter opominjajte, in s psalmi, slavospevi in duhovnimi pesmimi hvaležno prepevajte Bogu v svojih srcih.

In vse, kar delate, v besedi ali v dejanju, vse storite v ime-nu Gospoda Jezusa in po njem zahvaljujte Boga in Očeta.

Nedeljska misel, ki jo večkrat med tednom prevdarjaj:

Kako se ravnam po gornjih navodilih za življenje resnično krščan-skega človeka?

Evharistični kongres v Ljubljani

28. 29. in 30. junija 1935

Tr sedanji čas, ko je na svetu tako malo miru, srčne zadovolj-nosti in tihe sreče a toliko negotovosti, temnih slutenj in mračnih skrbi, ali ni kaj malo priroven za tako veliko zunanje slavlje? A vprav sredi težav in tegob teh težkih dni stoji naš Odrešenik Je-zus Kristus kakor nekoč med trpečim ljudstvom ter nas vse, ki so nam oči kalne od skrbi in ušesa nalučna od tarnanja, ljubeznive vabi: "Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil." (Mt 11, 28).

Slušajmo ta sladki glas, ki nam obljublja olajšanje in moč zbe-rimo se kakor ovce okrog svojega Dobrega Pastirja in s sv. Pe-trom vdano recimo: "Gospod, h komu pojdemo? Besede večnega

življenja imaš in mi verujemo in vemo, da si ti Kristus, Sin božji" (Jn 6, 68, 69). Slej ko prej je resnično, da je tudi v časnem oziru rešenje narodov le v Kristusu, Odrešeniku sveta. Zakaj "srečno ljudstvo, ki mu je neigov Bog Gospod" (Ps 32, 12).

To srečo iščemo sebi in svojemu narodu v krizi naših dni. Našli jo bomo le pri Kristusu. Kajti ni toliko krize kruha, saj ga je v obilju. Ni toliko krize dela, saj nas delo povsod kliče. Kriza duš je zato nered in ob krivični obilici stradež milijonov. Kriza duš je, zato needinost, nemir in sovraštvo. Iz krize duš vodi le en izhod, Oni, ki je ob sebi dejal: "Jaz sem pot, resnica in življenje" (Jn 14, 6).

Kristus v presvetem Rešnjem Telesu je naše življenje. Iz njega zajemamo pogum v težavah, veselje v preskušnjah, upanje v brezupu, veliko vse premagujočo ljubezen do Boga in do bližnjega. Iz takšne ljubezni vzklije mir v narodu in med narodi. Iz takšne ljubezni se bo našla prava pomoč v tolikeri bedi in prava rešitev zamotanih vprašani.

Moramo in hočemo pripomagati, vsak po svojih močeh, da se svetovna stiska oljša vsaj v našem narodu in to po Jezusu, našem edinem Rešitelju. Zato pridite vsi, ki verujete v Jezusa Kristusa, v presvetem Rešnjem Telesu med nami živečega. Vabimo vse stanove, pred vsem vse delovne stanove, ki jih je teža naših dni najbolj zadela, da v Jezusu najdejo pot iz stiske. Vabimo katoliško inteligenco, da v Jezusu najde resnico sredi sedanjih zmot. Vabimo zlasti mladino, da v Jezusu najde življenje, pravo, lepo in osrečujoče. Pridite, priredimo Jezusu, našemu Odrešeniku, zmagovito slavlje! Pridite, poklonimo se v molitvi in ljubezni našemu Bogu, ki ima svoje bivališče med nami!

Pridite, združimo se z Jezusom, ki je kruh življenja, zedinimo se po Njem v medsebojni ljubezni in v trajnem miru!

Že sedaj pa pripravljajmo svoja srca z molitvijo, sv. daritvijo in žrtvami na velike dni kongresa, da bodo res dnevi, ki po presv. Evharistiji odprejo našemu narodu vire nadnaravnega življenja v blagoslov naši domovini.

V Ljubljani, na praznik Kristusa Kralja 1934.

+ Dr. GREGORIJ ROŽMAN
škof ljubljanski

+ JOSIP dr. SREBRNIČ
škof krški,
predsednik stalnega odbora
za evharistične kongrese

Buenos Aires — Banco Germánico, Av. L. N. Alem 150. Kdor ima pri nji vlogu, mu ni treba pošiljati denarja, temveč lahko piše banki, naj nam ona izplača naročnino kar iz njegove hranilne vloge.

Buenos Aires — Banco Holandés, Bmé Mitre 234. Kdor ima pri nji vlogu, mu ni treba pošiljati denarja, temveč lahko piše banki, naj nam ona izplača naročnino kar iz njegove hranilne vloge.

Buenos Aires, La Paternal. — J. Živec, Osorio 5087, sprejema naročnino in oglase.

Jugoslavija: Zadrúžna gospodarska lanka v Ljubljani, Miklošičeva cesta, s pripombo: za Duhovno življenje, Buenos Aires.

Brasil: Banco Germánico, Rio de Janeiro, Rua Alfandega 5 — Banco Germánico, Sao Paulo, Rua Alvarez Penteaço 19 — Banco Germánico, Santos, Rua 15 de Noviembre 164 — Banco Holandés, Sao Paulo, Rua da quintanda 9.

Paraguay: Banco Germánico, Asunción, Calle Pres. Franco esq. Chile.

Chile: Banco Germánico de la A. S., Santiago, Calle Huerfanos 833 — Banco Germánico, Valparaíso, Calle Pratt 238.

Francosko, Belgija in Luksemburg: Banque Baruch et Cie., Paris, 15 rue Lafayette.

Holandsko: Hollandsche Bank — Unie N. V., Heerengracht 432, Amsterdam, Holandia.

Nemško: Deutsch-Südamerikanische Bank A. G., Mohrenstrasse 20, Berlin.

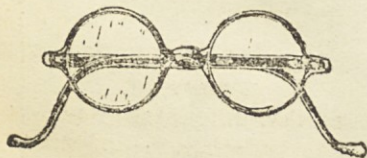
SLOVENSKA KROJAČNICA IN TRGOVINA

z manufakturnim blagom po konkurenčnih cenah.

Priporoča se: Sebastian Mozetič

Buenos Aires

OSORIO 5025 (La Paternal)

Očala, navadna \$ 2.50; z okvirjem imitacija. Karej \$ 5.—; okvir za očala \$ 2.50; stekla za očala: eno \$ 1.50, obe \$ 2.50.

Optika
TEOFILO MOUCHARD
CERRITO 378

Telefon: 35 (Lib.) - 2819

Moderna organizacija naše Banke, Vam nudi priložnost, za najtočnejše in najhitrejše izvršenje vseh bančnih operacij.

HRANILNICA

ODDELEK ZA POŠILJKE

ODDELEK ZA POTNE LISTKE

POSTERESTANTE

Vse Vaše potrebe, ki spadajo v omenjene oddelke lahko izvršite v našem zavodu. Uradniki Vaše narodnosti so Vam na razpolago in v najkrajšem času ste vlijudno in natančno postreženi.

GOTOVOST

HITROST

USLUŽNOST

ZAUPANJE

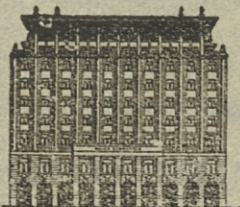
Banco Germánico

DE LA AMERICA DEL SUR

JUGOSLOVANSKI ODDELEK

Uradne ure: od 8.30 do 7, v sobotah do 12.30

PODRUŽNICA:
Corrientes 3227
Mercedo de Abasto
Buenos Aires

GLAVNI SEDEŽ:
25 de Mayo 151—159,
Av. L. N. Alem 150
Buenos Aires